

Utlåtande 2002:47 RV (Dnr 243/01)

Kampanj för att rekrytera kontaktpersoner m.m.

Motion av Juan Carlos Cebrián (s) (2001:18)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion 2001:18 av Juan Carlos Cebrián (s) om en kampanj för att
rekrytera kontaktpersoner anses besvarad med vad som anförts i
detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Bakgrund

I motion (2001:18) föreslår Juan Carlos Cebrián (s) att en kampanj initieras för att rekrytera kontaktpersoner samt att en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner utarbetas.

Motionären hänvisar till en rapport från Länsstyrelsen där det redovisas att det finns 650 beslut enligt Lagen om särskilt stöd till vissa funktionshindrade (LSS) som inte blivit verkställda. Av rapporten framkommer det att insatsen biträde av kontaktperson, LSS 9 § 4, är den svåraste insatsen att verkställa för vuxna. 66 % av alla beslut om kontaktperson i Stockholms stad har inte blivit verkställda inom rimlig tid.

Motionären menar att många stockholmare tillhörande LSS-personkrets skulle idag kunna ha ett rikare social- och fritidsliv om de hade fått sina rättigheter tillgodosedda genom en kontaktperson.

Under åren 1990-1992 genomförde landstinget en riksomfattande kampanj för att rekrytera kontaktpersoner. Kampanjen var mycket uppmärksam och hundratala människor anmälde sitt intresse

Remisser

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Katarina-Sofia stadsdelsnämnd och Liljeholmen stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Kontoret instämmer i motionärens uppfattning att det är angeläget att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder garanteras goda levnadsvillkor. En viktig del för att uppnå detta är tillgång till insatsen kontaktperson. Motionären föreslår vidare att staden tillsammans med handikapporganisationer och bildningsförbund skall utarbeta en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Stadsledningskontoret avstyrker förslaget.

Socialtjänstnämnden

Nämnden instämmer helt i uppfattningen att det är angeläget att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder garanteras goda levnadsvillkor. En viktig del av detta är självklart den insats som en kontaktperson gör och som innebär att möjligheten till ett rikare social- och fritidsliv ökar. Förvaltningen fick i uppdrag att undersöka behovet och intresset med en modell för utbildning och stöd till kontaktperson.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Nämnden föreslår att motionen tillstyrks då det finns ett stort behov av fler kontaktpersoner och utifrån att det idag är svårt att rekrytera nya kontaktpersoner. Vidare konstaterade nämnden att de extremt höga skatterna i Sverige medför att arvudet som läggs ovanpå den ordinarie lönen kan bli en ren förlust för kontaktpersonen något som troligtvis medför att det är svårt att rekrytera.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Nämnden anser att förslaget om en kampanj med berörda handikapporganisationer i syfte att rekrytera nya kontaktpersoner och att utarbeta en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner är bra.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Nämnden föreslår att motionen tillstyrks då det finns ett stort behov av fler kontaktpersoner och utifrån att förvaltningarna idag har svårt att rekrytera nya kontaktpersoner. Liljeholmens stadsdelsförvaltning har en särskild handläggare som arbetar med rekrytering och stöd till kontaktpersonerna. Det finns dock ett stort behov att utveckla detta stöd genom t.ex. utbildning och handledning till kontaktpersonerna. Nämnden ser därför positivt på motionärens förslag om en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner.

Mina synpunkter

Det är av stor vikt för funktionshindrade att ha tillgång till en kontaktperson. Det är därför olyckligt att rekryteringen av kontaktpersoner, av en rad skäl, visat sig svårt.

I samband med att motionen behandlades fick socialtjänstförvaltningen i uppdrag att undersöka behovet och intresset för en modell för utbildning och stöd till kontaktperson. I detta arbete har det framkommit att de flesta stadsdelarna anser att de har problem att rekrytera kontaktpersoner. Det finns dock även stadsdelar som har goda erfarenheter av ständig annonsering i lokalbladen och därför inte har några rekryteringsproblem. En arbetsgrupp har tillsatts med representanter från stadsdelarna och socialtjänstförvaltningen med uppdrag att utarbeta lämpliga förslag till åtgärder. De försök med stödgrupper som genomförts i stadsdelarna har inte gett önskat resultat, bland annat på grund av lågt deltagande. Det finns dock stadsdelar som diskuterar att genomföra gemensamma träffar. Om önskemål om en kampanj för att rekrytera fler kontaktpersoner skulle framkomma i arbetsgruppen mellan socialtjänstförvaltningen och stadsdelarna kommer jag att stödja förslaget. Avslutningsvis anser jag motionen besvarad med det som framförts i detta ärende.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Leif Rönngren* (s) och *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Motionen tillstyrks.
2. Därutöver anføres följande.

Att kunna garantera funktionshindrade människor goda levnadsvillkor är ett måste för staden. I arbetet för dessa personer är stadsdelarna en viktig och betydelsefull komponent. I det avseendet är det viktigt att ta fram en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Självklart är de stadsdelar där det fungerar bra inte i behov av sådana. En sådan modell ska vara riktad till de stadsdelar där arbetet inte fungerar. Vidare är det viktigt att dra lärdom och ge vidare kunskaper från de stadsdelar där det fungerar till de stadsdelar där man har brister.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion 2001:18 av Juan Carlos Cebrián (s) om en kampanj för att rekrytera kontaktpersoner anses besvarad med vad som anförts i detta utlåtande.

Stockholm den 10 april 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Kristina Axén Olin

Yvonne Modén

Reservation anfördes av *Annika Billström*, *Dag Larsson*, *Erik Nilsson* och *Leif Rönngren* (alla s) och *Margareta Olofsson* och *Iris Birath* (båda v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion, *bilaga 2*, till kommunfullmäktige föreslår Juan Carlos Cebrián (s) att staden initierar en kampanj med syfte att rekrytera nya kontaktpersoner, samt arbetar fram en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner.

REMISSER

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Katarina-Sofia stadsdelsnämnd och Liljeholmen stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2001 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att motion (nr 18/2001) av Juan Carlos Cebrián (s) kan anses besvarad med det av kontoret anförda.

Kontoret instämmer i motionärens uppfattning att det är angeläget att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder garanteras goda levnadsvillkor. En viktig del för att uppnå detta är tillgång till insatsen kontaktperson.

Syftet med insatsen kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när anhöriga saknas eller kontakt behöver kompletteras. Det är inte så mycket ett professionellt stöd som behövs, utan mer en person med stort engagemang och intresse för andra människor.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget om en informationsinsats för att rekrytera kontaktpersoner. Ansvar för en sådan informationsinsats åvilar socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna. Kontoret förutsätter att dessa, om de anser det nödvändigt för att uppfylla fattade biståndsbeslut, genomför de insatser som behövs för att rekrytera kontaktpersoner.

Motionären föreslår vidare att staden tillsammans med handikapporganisationer och bildningsförbund skall utarbeta en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Stadsledningskontoret avstyrker förslaget. Detta beroende på att behoven av stöd och utbildningar kan variera stort mellan stadsdelsnämnderna, vilket gör att lokala lösningar ändå måste göras. Stadsdelsnämnder som idag har en fungerande kontaktverksamhet har vanligtvis redan upparbetade rutiner för att tillgodose stöd och utbildning. Detta sker bl a genom att regelbundet anordna möten och föreläsningar.

Socialtjänstnämnden beslöt den 29 maj 2001 att överlämna och åberopa socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande. Förvaltningen fick i uppdrag att undersöka behovet och intresset för en modell för utbildning och stöd till kontaktperson.

Reservation anfördes av *Catharina Tarras-Wahlberg m.fl.* (s) och *Iris Birath m.fl.* (v), bilaga 1.

Ersättaryttrande gjordes av *Ingrid Lindvall* (sp), bilaga 1.

Ersättaryttrande gjordes av *Lena-Maj H. Anding* (mp), bilaga 1.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2001 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen instämmer helt i uppfattningen att det är angeläget att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder garanteras goda levnadsvillkor. En viktig del av detta är självklart den insats som en kontaktperson gör och som innebär att möjligheten till ett rikare social- och fritidsliv ökar.

Avsikten med insatsen enligt LSS 9 § 4 biträde av kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när kontakten med anhöriga saknas eller behöver kompletteras. Insatsen kontaktperson är ett icke professionellt stöd som ges av en människa med stort engagemang och intresse för andra människor. Den kan även ges av en hel familj, s.k. stödfamilj. En kontaktperson kan underlätta för många människor med stora funktionshinder att leva ett självständigt liv och komma ut och träffa människor.

Som motionären påpekar är det en del av besluten om biträde av kontaktperson som inte har blivit verkställda. I januari i år var det drygt 200 personer i Stockholms stad som fått beslut om särskilt stöd som inte kunnat verkställas. När det gäller vuxna är det främst insatserna kontaktperson och bostad med särskild service som inte verkställts. Den främsta anledningen till att beviljat bistånd inte har verkställts för dessa insatser är brist på kontaktpersoner och brist på boenden. När det gäller kontaktpersoner har det också framkommit att man i allt större utsträckning vill ha bättre betalt för insatsen. I dag får kontaktpersonerna ett mer symboliskt arvode för insatserna. Motionären föreslår att staden med berörda handikapporganisationer inleder en kampanj i syfte att rekrytera nya kontaktpersoner samt att staden utarbetar en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Mot bakgrund av vad som angivits ovan är förvaltningen positiv till förslaget om en kampanj för att rekrytera nya kontaktpersoner. Det finns ett tydligt problem med att verkställa detta beslut och den främsta orsaken är brist på kontaktpersoner. Som motionären framhåller bör denna kampanj utformas i nära samarbete med handikapporganisationerna men också, enligt förvaltningens uppfattning, i nära samarbete med och med utgångspunkt i stadsdelarna. Förvaltningen är däremot tveksam till förslaget att ta fram en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. De stadsdelar som har en fungerande kontaktverksamhet har vanligtvis inte några problem med detta. Det ordnas regelbundna möten, föreläsningar och det ges utrymme och möjlighet till träffar.

läsningar och det ges utrymme och möjlighet till träffar. Förvaltningen kan därför inte se att det finns något behov av en sådan modell.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslöt den 30 maj 2001 att återopa och överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande. Därutöver anförde nämnden:

Nämnden ställer sig bakom förvaltningens tjänsteutlåtande med nedan stående kommentar beträffande avsnittet Ersättningssystem för uppdraget

Sverige är ett extremt högskatteland. Beskattning av extra inkomster slår särskilt hårt mot låginkomsttagare, som ofta drabbas av sänkta bostadsbidrag och t e x höjda barnomsorgsavgifter. Resultatet av en extrainkomst kan alltså bli en ren förlust. Det är absurt och visar med all önskvärd tydlighet på vikten av att sänka skattetrycket generellt och inte göra undantag för en viss extrainkomst.

Reservation anfördes av *Berit Kruse m fl (s)* och *Ann-Christine Isaksson Ketzel (v)*, bilaga 1.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2001 är i huvudsak av följande lydelse.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning ser positivt på Juan Carlos Cebriáns förslag till kampanj för att rekrytera kontaktpersoner och förslag att utarbeta en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. För övrigt har förvaltningen följande synpunkter att framföra:

Kampanjen bör omfatta även kontaktperson enligt SoL

Enligt stadsdelsförvaltning borde stadens kampanj omfatta även kontaktperson för personer med psykiska funktionshinder. Det vanliga är att dessa personer beviljas kontaktperson enligt socialtjänstlagen (SoL) eftersom de oftast inte tillhör till LSS personkrets. Däremot har dessa personer lika stort behov av kontaktperson som de som tillhör till LSS personkretsen.

Samarbete bör omfatta även högskolor och frivilliga organisationer

Motionen föreslår att staden initierar en kampanj med berörda handikapporganisationer. Förvaltningen anser att kampanjen borde omfatta samarbete även med högskolor med vård, omsorg och socialt arbete samt frivilliga organisationer som t.ex. Röda Korset. Detta skulle utöka möjligheten att rekrytera kontaktpersoner även från andra kompetensområden och ändå ha kunskap och intresse för personer med behov av sådant stöd som insatsen kontaktperson innebär.

Stöd och utbildning för kontaktpersoner

Motionen föreslår vidare att staden med stöd av handikapporganisationer och bildningsförbund ska utarbeta en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Eftersom uppdraget som kontaktperson innebär ensamarbete anser stadsdelsförvaltningen att utöver den föreslagna modellen för stöd och utbildning av kontaktpersoner bör staden även anordna grupphandledning för denna "personalkategori". Detta för att kontaktpersonerna ska kunna få kontinuerligt stöd och kompetensutveckling samt att de ska känna att uppdraget är värdefullt.

Ersättningssystem för uppdraget

Enligt stadsdelsförvaltningens erfarenheter är nuvarande ersättningsmodell ett hinder att rekrytera kontaktpersoner. Stadens ersättning till kontaktpersoner omfattar två delar d.v.s. arvode och omkostnader. Arvode följer kommunförbundets rekommendationer och beräknas utifrån basbeloppet.

Arvodesersättning för närvarande är 770:- kr för 15 timmars uppdrag och är skattepliktigt. För de kontaktpersoner som har andra inkomster innebär arvodesersättningen att detta läggs på befintlig inkomst. Detta innebär att ersättningen för uppdraget blir minimal alternativt direkt förlust för kontaktpersonen. Med hänvisning till ovanstående anser förvaltningen att arvodesersättningen bör höjas alternativt betalas skattefritt. Vidare anser stadsdelsförvaltningen att ersättningen bör differentieras i tre olika nivåer p.g.a. olika "tyngd" i uppdragen.

Anställning som kontaktperson i vissa fall

Vissa beslut om kontaktperson är mycket svåra att verkställa. Det kan t.ex. handla om uppdrag som kräver speciell utbildning bl.a. inom psykiatri. För att förvaltningen ska kunna verkställa alla beslut om kontaktperson är det viktigt att i vissa fall kunna använda en anställningsform som kontaktperson.

Katarina-Sofia stadsdelnämnd beslutade den 31 maj 2001 att överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 maj 2001 är i huvudsak av följande lydelse.

I den kartläggning som årligen görs av länsstyrelsen gällande verkställighet av beslut och domar inom kommunernas omsorg om personer med funktionshinder hade Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning för det kartlagda året 1999 tre icke verkställda beslut. För år 2000 hade förvaltningen inga beslut som inte var verkställda. Sammanlagt har förvaltningen 30 personer som är beviljade och har kontaktperson.

Under år 2001 har det tillkommit fyra personer som behöver kontaktperson och rekrytering pågår via annons i den lokala pressen, Tidningen Södermalm, annons hos

arbetsförmedlingen samt annonsering i lämpliga skolor, då oftast vård- och teckenspråksskolor. Vid rekryteringen är det den beviljade sökandes önskemål och behov som styr vem som kan komma ifråga för uppdraget.

Förvaltningen anser att förslaget om en kampanj med berörda handikapporganisationer i syfte att rekrytera nya kontaktpersoner är bra.

Förvaltningen ser även positivt på förslaget att utarbeta en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Enligt lagen ska insatsen "biträde av en kontaktperson" ges som ett icke professionellt stöd av någon med ett stort engagemang och intresse för andra människor. Något krav på särskild yrkeskompetens ställs inte. Förvaltningen anser inte att detta hindrar att en modell för stöd och utbildning utarbetas.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 22 maj 2001 att överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2001 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen anser att motionärens fråga är angelägen. Det finns ett stort behov av fler kontaktpersoner och förvaltningarna har idag svårt att rekrytera nya kontaktpersoner. Förvaltningen föreslår därför att nämnden tillstyrker motionen.

Med anledning av Länsstyrelsens rapport har förvaltningen på uppdrag av nämnden gjort en egen undersökning hur det förhåller sig i Liljeholmen. I ärendet "Svar angående bistånd och insatser till personer med funktionshinder Liljeholmen", daterat 01-03-28, redovisar förvaltningen i vilken utsträckning funktionshindrade i Liljeholmen inte erhållit beviljat bistånd, anledningen till att besluten ej kunnat verkställas, och vilka åtgärder förvaltningen avser att vidta. Redovisningen visar att 48 personer har beslut om kontaktperson enligt LSS, lagen om stöd till vissa funktionshindrade eller SoL, socialtjänstlagen. Av de 48 personerna är det 10 personer som inte har erhållit kontaktperson.

Inom förvaltningen finns en särskild handläggare som arbetar med rekrytering och stöd till kontaktpersonerna. Ytterligare åtgärder och insatser behövs dock. Liljeholmens stadsdelsförvaltning avser bland annat att se över vilka möjligheter som finns att utveckla stödet genom t.ex. utbildning och handledning till kontaktpersonerna. Detta är viktigt för att framför allt kunna behålla kontaktpersonerna, men också för rekrytering av nya kontaktpersoner. En modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner skulle vara till stor hjälp för förvaltningsarbete med att utveckla stödet till kontaktpersonerna. Förvaltningen ser därför positivt på ~~Liljeholmens förslag~~ också lyft fram behovet av kontaktpersoner i den lokala handikapplanen, som nyligen reviderats.

RESERVATIONER M M

Socialtjänstnämnden

Reservation av Catharina Tarras-Wahlberg m.fl. (s) och Iris Birath m.fl. (v) är av följande lydelse.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Motionen tillstyrks.
2. Därutöver anføres följande;

Att kunna garantera funktionshindrade människor goda levnadsvillkor är ett måste för staden. I arbetet för dessa personer är stadsdelarna en viktig och betydelsefull komponent. I det avseendet är det viktigt att ta fram en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner. Självklart är de stadsdelar där det fungerar bra inte i behov av sådana. En sådan modell ska vara riktad till de stadsdelar där arbetet inte fungerar. Vidare är det viktigt att dra lärdom och ge vidare kunskaper från de stadsdelar där det fungerar till de stadsdelar där man har brister.

Ersättaryttrande av ersättaren Ingrid Lindvall (sp) är av följande lydelse.

Om jag hade deltagit i beslutet skulle jag ha anslutit mig till ledamöterna Joakim Larsson m.fl. (m), ledamoten Fredrik Malmberg (fp) och ledamoten Ylva Branting (kd) förslag till beslut.

Ersättaryttrande av ersättaren Lena-Maj H. Anding (mp) är av följande lydelse.

Om jag hade deltagit i beslutet skulle jag ha föreslagit nämnden att besluta enligt förvaltningens förslag. Därutöver ansluter jag mig till den text som anføres i tjänstgörande ordföranden Catharina Tarras-Wahlberg m.fl. (s) och ledamöterna Iris Birath m.fl. (v) förslag till beslut.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Berit Kruse m fl (s) och Ann-Christine Isaksson Ketzel (v) mot nämndens beslut och yrkade bifall till förvaltningens förslag.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:18

2001:18

Motion av Juan Carlos Cebrián (s) om en kampanj för att rekrytera kontaktpersoner m.m.

I den rapport som Länsstyrelsen presenterade Dec.99 över ej verkställda beslut och domar i Stockholms län framkom att Insatsen enligt LSS § 9 4, biträde av kontaktperson var det svåraste beslut att verkställa när det gäller vuxna, 66% av alla beslut om kontaktperson i Stockholms stad hade inte blivit verkställda inom rimligt tid.

LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får.

Kontaktperson

I förarbetet till LSS står: en kontaktperson skall vara en medmänniska som kan underlätta för den enskilde att leva ett självständigt liv genom att minska social isolering, ge hjälp till att delta i fritidsaktiviteter samt ge råd i vardagssituationer.

Många Stockholmare tillhörande LSS- personkrets skulle idag kunna ha ett rikare social- och fritidsliv om de hade fått sina rättigheter tillgodosedda genom en kontaktperson.

Innan tillkomst av LSS och när Landstinget hade ansvaret för personer med utvecklingsstörning enligt Omsorgslagen, pågick det en riksomfattande kampanj åren 1990-1992 för att rekrytera kontaktpersoner. Kampanjen var enormt uppmärksammat och hundratals människor anmälde sitt intresse för att blir kontaktpersoner. Av naturliga skäl har de flesta som rekryterades avslutat sitt uppdrag.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag kommunfullmäktige besluta att

1. staden initierar en kampanj med berörda handikapporganisationer med syfte att rekrytera nya kontaktpersoner så att besluten om insatsen kontaktperson enligt LSS 9 § 4 blir verkställda
2. staden utarbetar med stöd av berörda handikapporganisationer och bildningsförbund en modell för stöd och utbildning av kontaktpersoner.

Stockholm den 19 februari 2001

Juan Carlos Cebrián